

Un de cada tres 'menes' es queda al carrer quan compleix els 18 anys

11/07/2019 - Ara.cat

“Moltes coses que he viscut he preferit esborrar-les del meu cap”, confessa el Bassiou. Ara té 20 anys, però va arribar del Senegal amb 17. El seu és un cas que es repeteix a Catalunya. Després de passar fugaçment pel sistema de protecció -només va estar dos mesos en un centre d’acollida- es va quedar al carrer i sense cap paper en regla. El motiu? Després de reclamar-ho durant setmanes, explica, el dia que l’educador el va portar a demanar la residència ja era massa tard: feia 15 dies que havia complert els 18 anys. Li van dir que això el deixava fora de qualsevol ajuda i sense el permís de residència, i encara menys el de treball. I va acabar al carrer. “He patit molt; una dona em va donar refugi en un centre de gent sense llar i després vaig conèixer el meu advocat: ara soc una altra persona”, explica el Bassiou, que algunes nits al carrer també va demanar ajuda en un centre de toxicòmans, tot i que ell no consumia res.

L'ARA ha tingut accés a les dades que corroboren que, com el Bassiou, un de cada tres menors que passen pel sistema de protecció de la Generalitat acaba al carrer quan fa els 18 anys. El 2018, dels més de 800 menors estrangers que van arribar a la majoria d'edat, el 33% -més de 250 joves- van quedar fora del sistema. El motiu és que, del total que van complir els 18 anys, el 4% estaven fugats dels centres abans de ser majors d'edat i el 29% van deixar de rebre l'atenció de la direcció general d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (DGAIA). Pel que fa a la resta, el 54% van continuar atesos pel sistema més enllà dels 18 anys i el 13% van assolir els objectius, segons la DGAIA, perquè tenien autonomia econòmica o perquè es van reagrupar amb familiars seus.

Aquest any, del gener al juny, 555 menors estrangers tutelats ja han fet els 18 anys, i d'aquest juliol al desembre ho faran 967 més (en total més de 1.500). Per tant, si els percentatges es mantenen en la mateixa línia que l'any passat, al final del 2019 podrien ser uns 500 els joves que acabin al carrer, encara que des del departament d'Afers Socials expliquen es poden fer pròrrogues de l'atenció als nois malgrat que siguin majors d'edat.

La falta de documentació

Tot i això, un dels entrebancs que dificulten l'autonomia dels joves a partir dels 18 anys és que alguns no tenen els papers en regla. "Que un menor passi per la DGAIA, encara que siguin només dos mesos, i que no se li tramiti cap permís de residència és una negligència", sentència l'advocat i director de l'Associació Noves Vies, Albert Parés, que va gestionar el cas del Bassiou. Parés assegura que el tràmit es pot fer fins a tres mesos després d'haver assolit la majoria d'edat i que és senzill. "Si tenen el passaport, no cal esperar: vas a la Subdelegació del govern espanyol, tramites la sol·licitud i ja està", explica. Si el menor no té documentació, Parés apunta altres maneres, com demanar una cèdula d'inscripció, tot i que el procés és més costós, perquè cal pagar les despeses d'un notari. "Hi ha sortides, però no tots els educadors ho saben fer", lamenta Parés.

Fonts del departament d'Afers Socials defensen que el permís de residència depèn de diferents variables, però que la situació més habitual és que, un cop els menors entren al sistema, es demani la documentació i es comenci a tramitar. En el cas de Barcelona, tarda uns nou mesos i a la resta de Catalunya menys, segons la DGAIA. Tot i que en el millor dels casos els nois acaben obtenint el permís de residència, acostuma a ser més difícil amb el de treball. Això n'aboca alguns a l'economia submergida o fins i tot a delinquir per sobreviure. Els menors que han passat per aquest tràngol ho corroboren: "No soc un lladre, però en alguna ocasió he robat algun mòbil perquè em van donar el contacte d'un comprador que em pagava 120 euros. Amb això em pagava cinc dies de pensió", admet el Madhi, un jove extutelat de 22 anys que ara viu d'okupa. "Si et quedés al carrer només et queda robar", afegeix el Nabil, un company seu.

"Si no es compromet, ho perd"

Els que continuen atesos pel sistema quan fan els 18 anys poden rebre una prestació de 663 euros mensuals fins als 21 anys. La prestació està vinculada a un pla de treball individualitzat per poder-se emancipar: els nois, com tots els tutelats per la DGAIA, han de formar-se, buscar un pis i estar en un projecte d'inserció laboral. "Si el jove no es compromet, ho perd. Està condicionat al pla de treball, que la Generalitat i els educadors supervisen", explica la directora de Punt de Referència, Rita Grané. Per rebre la prestació, a part de complir el pla, els nois han d'haver estat un mínim d'un any tutelats per la DGAIA; fins ara calien tres anys. Pel que fa als que porten menys d'un any tutelats, només poden rebre la prestació 12 mesos (fins ara estava limitat a sis mesos).

"En molts casos no volen ser controlats", avisa Grané, que diu que alguns menors estrangers "han passat per processos migratoris en què ja han sigut autònoms". Això complica els requisits, com haver d'ensenyar el compte corrent per mostrar les despeses. "Caldria que el sistema diferenciés els joves per l'autonomia", valora la directora de Punt de Referència, que dona suport a extutelats amb famílies d'acollida i mentories. També alerta que la prestació és fins als 21 anys, quan, en canvi, l'emancipació per a la resta de la població s'acosta als 30 anys.